

กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบ
เศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านกุดแช่ ตำบลนางาม
อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*

STRENGTHENING PROCESS OF A MODEL COMMUNITY OF
SUFFICIENCY ECONOMY: A CASE STUDY OF BAN KUTKHA
NA NGAMSUBDISTRICT SELAPHUM DISTRICT ROIET PROVINCE

จิราพร บาร์ศรี

Jirapon Barisri

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Roi Et Rajabhat University, Thailand

E-mail: pan111jirapon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อสร้างรูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยเชิงปริมาณได้กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 106 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายและทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติพหุคูณถดถอย เชิงเส้น (Multiple Linear Regression) โดยวิธี Stepwise ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนสร้างความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในรูปแบบของการปฏิบัติต่อกันอย่างเอื้ออาทร ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยการส่งเสริมภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจและร่วมรับผลประโยชน์ และ ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐควรจัดกิจกรรมการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนในชุมชนอย่างทั่วถึง ในการสร้างรูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงได้ใช้ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มากำหนดรูปแบบกระบวนการเสริมสร้าง

* Received 19 August 2020; Revised 10 September 2020; Accepted 12 September 2020

ความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงบ้านกุดแช่ ตำบลนางาม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

คำสำคัญ: กระบวนการเสริมสร้าง, ความเข้มแข็งของชุมชน, หมู่บ้านต้นแบบ, เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of the research were 1) to study factors affecting the strengthening process of a model community of sufficiency economy and 2) to construct a model of the strengthening process of the studied model community of sufficiency economy. Quantitative data was collected from a constructed questionnaire conducted among 106 heads of households drawn through simple random sampling. This sample size was determined with Yamane's sample size formula. Qualitative data was gained from an in-depth interview and focus groups among 18 target informants selected through purposive sampling. Multiple linear stepwise regression was conducted for data analysis. The findings were as follows: 1) The factors such as social relationship, community involvement, and support from government agencies affected the strengthening process of the model community of sufficiency economy 2) For social relationship, the community members were encouraged to build strong relationship in form of kinship. In so doing, social relationship maintained in form of caring for one another with generosity. For community involvement, the community members were supported to participate in thinking, doing, deciding, and sharing benefits. For support from government agencies, the state sector should thoroughly train the community members in the philosophy of sufficiency economy. To construct a model of the strengthening process of model community of sufficiency economy, these major factors were used to construct the strengthening process of Ban Kut Khae, Na Ngam Subdistrict, Selaphum District, Roi Et Province.

Keywords: Strengthening Process, Community Strength, Model Village, Sufficiency Economy

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่

สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้นสังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ประเทศไทยต้องปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยท่ามกลางการแข่งขันในโลกที่รุนแรงขึ้นมากแต่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายด้าน อาทิคุณภาพคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่ององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา โครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงวัยส่งผลให้ขาดแคลนแรงงานจำนวนประชากรวัยแรงงานลดลงตั้งแต่ปี 2558 และโครงสร้างประชากรจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ภายในสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ร่อยหรอเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นทั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดันขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปีที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ดังนี้ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมดุลสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี การพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องมีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมและ ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีรับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพื่อการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมแผนงานสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากและชุมชนเข้มแข็งสาระสำคัญมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนผ่านเครือข่ายวิสาหกิจเพื่อสังคม/วิสาหกิจชุมชน โดยการสร้างความ

ร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) และความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจเพื่อสังคม (วิสาหกิจชุมชน) ในแต่ละพื้นที่ เพื่อการสร้างความรู้ รูปแบบการจัดการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของวิสาหกิจในระยะยาวรวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนฐานราก พร้อมทั้งประสานงานกับจังหวัดและท้องถิ่นเพื่อขยายผลจากชุมชนต้นแบบให้มีการนำไปใช้ในชุมชนอื่น ๆ อย่างกว้างขวางเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐ ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างการเติบโตจากภายใน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

การเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง คือ หันมาสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง สร้างความรักในชุมชน ท้องถิ่น รวมทั้งสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการถักทอสายใยแห่งความร่วมมือ เพื่อพัฒนาสังคมมีความเป็นชุมชนอิสระ มีความหลากหลาย ปราศจากการครอบงำโดยอำนาจรัฐและทุน เมื่อองค์กรและพลเมืองเข้าร่วมมือกันก็จะเกิดความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมที่จะช่วยเหลือกัน ในการแก้ไขปัญหา และหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด (โกวิทย์ พวงงาม, 2553)

ปัจจุบัน การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยจะต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง มีหลายแนวคิดให้ความสำคัญกับการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งอันเนื่องมาจากชุมชนเป็นหน่วยพัฒนาขนาดเล็กที่สุด ใกล้ชิดกับประชาชนระดับรากหญ้ามากที่สุด ดังนั้นการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ย่อมส่งผลให้การบริหารและพัฒนาประเทศในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้อีกทางหนึ่งแนวคิด “เศรษฐกิจชุมชน” มีสาระสำคัญว่าจะต้องอาศัยการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ซึ่งมีแนวคิดที่สนับสนุนเรื่องนี้ คือ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544) ได้กล่าวถึงลักษณะของชุมชนที่มีความเข้มแข็งสมาชิกต้องมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ชุมชนสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองมีจิตสำนึกของการพึ่งตนเองเอื้ออาทรรัก ห่วงใย ซึ่งกันและกัน มีแผนของชุมชนในการพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเองเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคนและหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน จะเห็นได้ว่าชุมชนเป็นรากฐานที่สำคัญในการบริหารและพัฒนาประเทศ การสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งจึงเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งจะขาดเสียมิได้ ในการบริหารและพัฒนาประเทศในยุคปัจจุบัน ภายใต้การปกครองรูปแบบประชาธิปไตย ซึ่งให้ความสำคัญแก่การกระจายอำนาจสูงท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยทั้งนี้การสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งอาจประกอบด้วยหลายปัจจัย อาทิ การมีผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์หรือผู้นำทางภูมิปัญญา

ความสัมพันธ์ทางสังคมเอื้ออำนวยต่อการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีวัฒนธรรมชุมชนที่เข้มแข็ง การมีอุดมการณ์ร่วมกันของสมาชิกของชุมชนรวมถึงการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ เป็นต้น (ภัทรพงศ์ ศรีอำไพ, 2551)

ดังนั้น การที่จะเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งในชุมชนและเป็นต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้นั้น คนในชุมชนจะต้องร่วมมือกันในหลายๆ ด้าน สิ่งสำคัญคือผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเป็นตัวอย่างในการพัฒนา เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตนเอง ซึ่งคนในชุมชนจะเกิดความรัก ความสามัคคี มองเห็นว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่ง หรือส่วนสำคัญที่จะทำให้ชุมชนตนเองเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งหมู่บ้านกุดแซ่ในอดีตมีวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านอยู่อย่างตัวใครตัวมัน ชาวชนคนรุ่นใหม่ไปทำงานต่างจังหวัดมากขึ้น ขาดแรงงานในระดับครัวเรือน ขาดความรู้ และขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นประชาชนในหมู่บ้านกุดแซ่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเสริม คือ การทอเสื่อกก และมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มเงินทุนในชุมชน คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เงินทุน 1.5 ล้านบาท, กลุ่มโรงสีข้าวชุมชน เงินทุน 5 หมื่นบาท, กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2.7 ล้านบาท, กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง เงินทุน 2.2 หมื่นบาท, กลุ่มทำนา เงินทุน 3 แสนบาท, กลุ่ม กขคจ. เงินทุน 3 แสนบาท, กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเกษตรกร 5.6 หมื่นบาท, กลุ่มธนาคารข้าว เงินทุน 4.3 แสนบาท และ ยังเป็นหมู่บ้านที่มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี 12 เดือน (บ้านกุดแซ่, 2558) ซึ่งบ้านกุดแซ่เป็นชุมชนที่สามารถจัดการแก้ปัญหาของตนเองได้ โดยคนในชุมชนรวมตัวกันจัดตั้งกองทุนเพื่อแก้ไขปัญหาเยาวชนคนรุ่นใหม่ไปทำงานต่างจังหวัด และการว่างงานหลังจากฤดูเก็บเกี่ยว จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งกองทุนในชุมชนขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท มีการบริหารจัดการกองทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ อีกทั้งคนในชุมชนยังสามารถกู้ยืมเงินเพื่อไปใช้จ่ายในครอบครัวได้ นอกจากนี้มีหลายชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ มาศึกษาดูงานเป็นประจำทุกปี เพื่อไปปรับใช้กับชุมชนและหน่วยงานของตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ว่ามีปัจจัยใดบ้าง และเพื่อสร้างรูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นรูปแบบให้ชุมชน และหน่วยงานที่สนใจ นำรูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ไปปรับใช้ให้เข้ากับชุมชน และหน่วยงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เพื่อสร้างรูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายอย่างตามขั้นตอนการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยเชิงปริมาณ มีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน/ตัวแทนครัวเรือน หมู่บ้านกุดแซ่ หมู่ที่ 12 ตำบลนางาม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 144 ครัวเรือน (จำนวนครัวเรือนตาม จปฐ. ปี 2559)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือน/ตัวแทนครัวเรือน หมู่บ้านกุดแซ่ หมู่ที่ 12 ตำบลนางาม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 106 ครัวเรือน ประชากรที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (Yamane, T., 1973)

เครื่องมือการวิจัย

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคคล จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 7 ด้าน 1) ผู้นำชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 3) วัฒนธรรมชุมชน 4) การบริหารจัดการ 5) ความสัมพันธ์ทางสังคม และปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 2 ด้าน 1) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และ 2) การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 50 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended) เป็นข้อเสนอแนะกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง

3. นำร่างแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษา แก้ไข และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วทำการบันทึกข้อมูลลงตารางการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้สถิติพหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) โดยวิธี Stepwise

2. การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างรูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษากุดข้าว ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ประธานกลุ่มเงินทุน จำนวน 8 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนางาม จำนวน 1 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้ประกอบการร้านค้าจำนวน 1 คน เจ้าอาวาสจำนวน 1 รูป ผู้นำสตรีหมู่บ้าน จำนวน 1 คน นักพัฒนาชุมชนจำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 คน นักวิชาการจำนวน 1 คน และภาคีเครือข่ายสุขภาพจำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือ แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง บ้านกุดข้าว ที่ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมาใช้เป็นร่างการพิจารณา ในการจัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง บ้านกุดข้าว และจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง บ้านกุดข้าว ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 18 คน ได้ร่วมกระบวนการระดมสมอง (Brain Storming) และวิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางการปรับปรุงรูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

หมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากคณะนิติรัฐศาสตร์ เพื่อประสานงานและนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. เดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3. บันทึกการสัมภาษณ์ และถอดความการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยภายในประกอบด้วย ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (X_5) และ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (X_2) และปัจจัยภายนอก ประกอบด้วยปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ (X_6) และมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ ร้อยละ 49.40 สัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ในทางบวกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < 0.05$) จึงสามารถสร้างสมการปัจจัยที่มีผลต่อตัวแปรตาม ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z = 0.428_5 + 0.337Z_2 + 0.217Z_7$

2. รูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบด้านความสัมพันธ์ทางสังคมประชาชนควรมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติที่เกี่ยวข้องกันอย่างแน่นแฟ้น ความรู้สึกผูกพันในสายเลือดทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในรูปแบบของการปฏิบัติต่อกันอย่างเอื้ออาทรและมีความมั่นคงตามอัตภาพส่งเสริมให้ประชาชนได้มีมีการดำเนินงานในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนได้

รูปแบบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจและร่วมรับผลประโยชน์ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและมีความถ้อยทีถ้อยอาศัยเอื้ออารีต่อกันทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนมีความสุข ชุมชนมีความสามัคคีทำให้เกิดเป็นพลังชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน มีการจัดกิจกรรมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน การประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในชุมชนต่อไป

รูปแบบด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานจากภาครัฐควรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนในชุมชนอย่างทั่วถึงควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกันและควรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและวิเคราะห์ให้ได้ว่าชุมชนต้องการอะไรเพื่อให้การดำเนินงานของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คนในชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและมีความผูกพันต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นปัญหาเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐได้มีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาชุมชนให้คนในชุมชนได้รับความสะดวกสบาย มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 49.40 สัมประสิทธิ์ตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ในทางบวกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < 0.05$) จึงสามารถสร้างสมการปัจจัยที่มีผลต่อตัวแปรตาม ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z = 0.428_5 + 0.337Z_2 + 0.217Z_7$ สอดคล้องกับการศึกษากรมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนพุนบำเพ็ญเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชนมีความสัมพันธ์เชิงสังคมแบบเครือญาติทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมีส่วนสำคัญในการทำให้คนในชุมชนฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาได้อย่างดี (กรมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ, 2559) ส่วนเจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์ และคณะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบุโหลนดอน จังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะบุโหลนดอนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน การตัดสินใจ ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล (เจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์ และคณะ, 2559) สอดคล้องกับวิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาวะรัมย์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านองค์ความรู้ การวางแผน การพัฒนาแผนชุมชน ด้านงบประมาณ และลงไปช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนที่เกิดจากความต้องการของชุมชนเอง (วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาวะรัมย์, 2561) และยังสอดคล้องกับว่าที่ร้อยตรีพิภัทร์ สุขสมเกษม ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผล

ต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี คือ ปัจจัยผู้นำชุมชนอุทิศตนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ปัจจัยชุมชนกับเทศบาลมีความร่วมมือกันและปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และปัจจัยชุมชนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากเทศบาล มีการจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับชุมชนของเทศบาลจะทำให้ชุมชนได้เรียนรู้การทำงานโดยการพึ่งพาตนเองของชุมชน (ว่าที่ร้อยตรีพิภภัทร์ สุขสมเกษม, 2559)

2. รูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดประกอบด้วย 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบด้านความสัมพันธ์ทางสังคมประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติสร้างความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในรูปแบบของการปฏิบัติต่อกันอย่างเอื้ออาทรมีการดำเนินงานในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนสอดคล้องกับกมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนพุนบ่าเพ็ญเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า ลักษณะชุมชนเข้มแข็งของชุมชนพุนบ่าเพ็ญสะท้อนได้จากความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน และความรักและห่วงหาเหวอนชุมชนลักษณะดังกล่าวนี้ คือ การที่ชุมชนสามารถจัดการสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการความรู้ในชุมชน ระบบความสัมพันธ์กิจกรรมหรือการจัดการทรัพยากร ความเข้มแข็งของชุมชนพุนบ่าเพ็ญเกิดขึ้นจากปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสัมพันธ์เชิงสังคมแบบเครือญาติลักษณะการเรียนรู้ เพื่อชีวิตของคนในชุมชน เครือข่ายของชุมชน ผู้นำตามธรรมชาติและลักษณะเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองความสัมพันธ์เชิงสังคมแบบเครือญาติทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันมีส่วนสำคัญในการทำให้คนในชุมชนฟันฝ่าปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาได้อย่างดี ในส่วนของลักษณะการเรียนรู้ เพื่อชีวิตของคนในชุมชนทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติจริง ทำให้ชุมชนสามารถนำความรู้มาปรับใช้เพื่อประโยชน์ในการยังชีพ รวมถึงเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกด้วย (กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ, 2559)

รูปแบบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจและร่วมรับผลประโยชน์ ชุมชนมีความสามัคคีทำให้เกิดเป็นพลังชุมชนที่ใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน มีการจัดกิจกรรมในชุมชนอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความสามัคคีในชุมชน สอดคล้องกับเจตน์สฤกษ์สังขพันธ์ และคณะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบุโหลนดอนจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะบุโหลนดอนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเภตราจังหวัดสตูลที่

มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการดำเนินการปฏิบัติการด้านการเสนอความคิดการวางแผนการตัดสินใจด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล (เจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์ และคณะ, 2559)

รูปแบบด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มของประชาชนในชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกันสอดคล้องกับการวิจัยของวิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาวะรมย์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนสูงสุดเนื่องจากอำเภอเกาะจันทร์มีพื้นที่ตำบลเพียง 2 ตำบล 27 หมู่บ้าน เป็นโอกาสที่ดีของชุมชนที่ภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนได้อย่างทั่วถึงตั้งแต่ปี 2540 ถึง ปี 2559 และที่ผ่านมาได้มีการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านองค์ความรู้การวางแผน การพัฒนาแผนชุมชน ด้านงบประมาณ และลงไปช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน ที่เกิดจากความต้องการของชุมชนเอง ในส่วนของภาคเอกชนเองก็ตระหนักถึงความสำคัญในการคืนประโยชน์ให้กับคนในพื้นที่ที่ทางภาคเอกชนประกอบธุรกิจอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนงบประมาณสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในชุมชน ปัจจัยด้านกระบวนการจัดการของชุมชน เป็นปัจจัยอันดับที่ 2 ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน เนื่องจากหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบอำเภอเกาะจันทร์ มีจัดทำแผนชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการดำเนินงานในชุมชนที่มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน เกษตรฯ กลุ่มอาชีพกลุ่ม OTOP และบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในชุมชน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยอันดับที่ 3 ที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนเนื่องจากอำเภอเกาะจันทร์มีพื้นที่ที่ทำเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้ประชาชนอาศัยอยู่ในชุมชนซึ่งสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้ภาครัฐก็เข้ามาสนับสนุนเพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในที่ประชุมและเมื่อมีการประชุมเพื่อขอความร่วมมือต่าง ๆ หรือร่วมกันจัดทำแผนการพัฒนาชุมชน ประชาชนก็ได้รับโอกาสในการเสนอความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน (วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาวะรมย์, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านกุดแซ่ ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยปัจจัยภายใน

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ส่วนรูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ สำหรับข้อเสนอแนะ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการเปรียบเทียบ รวมถึงวิเคราะห์ความแตกต่างในปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำชุมชนและกระบวนการคิดของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย การประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่รูปแบบกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานราชการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้และนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

ข้อเสนอแนะระดับการบริหารงาน การกำหนดนโยบายกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จากผู้นำทุกระดับ ตั้งแต่ผู้นำระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ลงสู่ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะระดับการปฏิบัติ ข้อเสนอแนะต่อท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเอาใจใส่และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยมีแผนแม่บทในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งระยะสั้นและระยะยาวมีกลไกพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น วัด สถานศึกษา เกษตรตำบล พัฒนาชุมชน กลุ่มองค์กรและเครือข่าย ให้มีทิศทางการทำงานร่วมกัน และประสานความร่วมมือเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ. (2559). การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนพูนบำเพ็ญเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 5(1), 46 - 57.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). การปกครองท้องถิ่นไทย: เอกสารตำราหลักประกอบการเรียนการสอนหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เจตนัสฤกษ์ สัมพันธ์ และคณะ. (2559). การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบุโหล่นดอนแจ้งวัดสตูล. ใน การประชุมหาญใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 7 วันที่ 23 มิถุนายน 2559 คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ . มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- บ้านกุดแซ่. (2558). การดำเนินงานสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนบ้านกุดแซ่ หมู่ที่ 12 ตำบลนางาม อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร. ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558.
- ภัทรพงศ์ ศรีอำไพ. (2551). ความเข้มแข็งของความเป็นชุมชนหมู่บ้านแม่กะเปียง ตำบลสะลวง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ว่าที่ร้อยตรีพีรภัทร์ สุขสมเกษม. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนกรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาพระมย์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอกะฉัง จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์, 11(1), 39 - 50.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549. เรียกใช้เมื่อ 3 สิงหาคม 2553 จาก <http://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. Third edition. Newyork: Harper and Row Publication.